RIWAYAT REVISI	REV
17-02-2018- Susilawati, M.Si	0

MODUL 1

PENGENALAN MULTISIM

1. TUJUAN

- Memahami definisi Multisim
- Mengetahui tools yang terdapat pada Multisim
- Penggunaan Komponen pada Multisim

2. PERSIAPAN

• Sebelum memulai praktikum, pastikan telah terinstall MULTISIM pada laptop/komputer yang akan digunakan dan bisa digunakan dengan baik.

3. PERALATAN PRAKTIKUM

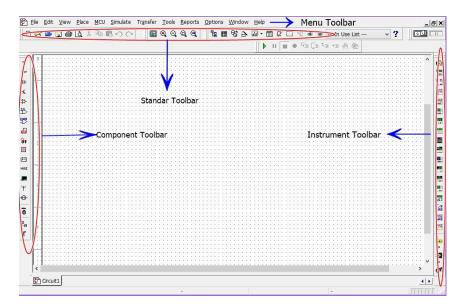
Laptop/komputer yang terinstall MULTISIM.

4. DASAR TEORI

Multisim adalah program simulasi yang digunakan untuk melakukan simulasi cara kerja sebuah rangkaian elektronika. Program multisim pertama kali dibuat oleh perusahaan yang bernama *Elektronics Workbench* yang merupakan bagian dari perusahaan *National Instrument* dan pada saat ini ditujukan sebagai alat bantu pengajaran didalam bidang elektronika. Untuk dapat menjalankan program multisim pada komputer anda dibutuhkan spesifikasi hardware sebagai berikut:

- a. Kapasitas hardisk yag dibutuhkan sebesar 50 MB.
- b. Operasi sistem seperti Windows 98/NT 4/2000/XP
- c. Pentium II+
- d. Memory minimal 64 MB RAM (direkomendasikan menggunakan 128 MB)
- e. CD-ROM drive
- f. Resolusi layar 800 x 600

Dibawah ini merupakan gambar workspace pada multisim:

Dibawah ini merupakan tabel toolbar yang digunakan pada multisim:

1. Standar Toolbar

Simbol	Nama	Fungsi
	New button	Digunakan untuk membuka lembaran kerja baru
~	Open button	Digunakan untuk membuka file yang sudah ada
	Save button	Digunakan untuk menyimpan lembaran kerja yang sedang aktif
*	Cut button	Digunakan untuk menghapus komponen yang diseleksi kemudian ditaruh ditempat lain dalam lembaran kerja
	Copy button	Digunakan memperbanyak komponen yang diseleksi kemudian ditaruh ditempat lain dalam lembaran kerja
	Paste Button	Digunakan untuk menyisipkan komponen/tulisan ke tempat kursor yang telah ditentukan
a		Digunakan untuk mencetak lembaran kerja yang sedang aktif
	Increase zoom button	Digunakan untuk memperbesar tampilan
Q	Decrease zoom button	Digunakan untuk memperkecil tampilan
	Zoom 100% button	Digunakan untuk memperlihatkan ukuran layar yang sebenarnya
Q	Fit to Page button	Digunakan untuk menyesuaikan lembaran kerja dengan ukuran layar yang digunakan
28	Toggle project bar button	Digunakan untuk mengganti proyek yang sedang dikerjakan.

Fakultas Ilmu Komputer-Universitas Singaperbangsa Karawang

Toggle spreadsheet View button Digunakan untuk mengganti lembar kerja yang lain. DataBase management Digunakan untuk memperkenalkan box dia database management Create component Digunakan untuk menjalankan crea button Component wizard Run/stop simulation Digunakan untuk menjalankan a
DataBase management Digunakan untuk memperkenalkan box dia database management Create component Digunakan untuk menjalankan create button component wizard
button database management Create component Digunakan untuk menjalankan cre button component wizard
button database management Create component Digunakan untuk menjalankan cre button component wizard
button database management Create component Digunakan untuk menjalankan cre button component wizard
Create component Digunakan untuk menjalankan cre button component wizard
button component wizard
button component wizard
Run/stop simulation Digunakan untuk menjalankan a
button menghentikan simulasi rangkaian pada lemi
kerja yang sedang aktif
Show grapher button Digunakan untuk menampilkan grafik
Analyses button Digunakan untuk menampilkan daftar je
Analyses button Digunakan untuk menampilkan dattar je analisa rangkaian yang tersedia
District the District terms of the Late Co
Postprocessor button Digunakan untuk menampilkan kotak dia
tentang Postprocessor
Electrical Rules Digunakan untuk menentukan aturan-aturan
Checking Button pengkabelan yang digunakan di dalam sebuah
rangkaian
Back Annotate button Digunakan untuk kembali ke langk
sebelumnya
Forward Annotate Digunakan untuk langkah selanjutnya
button
In Use List Digunakan untuk menampilkan dar
komponen rangkaian yang sedang digunakan
Pigunakan untuk menampilkan menu Help

2. Komponen Toolbar

Simbol	Nama	Fungsi
+	Source button	Digunakan untuk memilih sumber komponen.
444	Basic button	Digunakan untuk memilih komponen dasar
→	Diode button	Digunakan untuk memilih komponen dioda
46	Transistor button	Digunakan untuk memilih komponen transistor
*	Analog button	Digunakan untuk memilih komponen analog
B	TTL button	Digunakan untuk memilih komponen TTL (transistor-transistor logic)
199	CMOS button	Digunakan untuk memilih komponen CMOS
a	Miscellaneous Digital button	Digunakan untuk memilih komponen Miscellaneous Digital
Ô¥	Mixed Button	Digunakan untuk memilih komponen campuran
	Indicator Button	Digunakan untuk memilih komponen indikator
MISC	Miscellaneous button	Digunakan untuk memilih komponen Miscellaneous
Ψ	RF button	Digunakan untuk memilih komponen RF
-19-	Electromechanical button	Digunakan untuk memilih komponen elektromechanical
-com -t _K	EDAparts.com button	Digunakan untuk menghubungkan secara langsung ke alamat website eda.parts.com
2.5	Place Hierarchical Block button	satukan kedalam blok-blok secara hierarki
1	Place Bus button	Digunakan untuk meletakan jalur pada lembar kerja

Simbol	Nama	Fungsi
A	Place text button	Digunakan untuk menulis teks pada lembar kerja
\	Line button	Digunakan untuk menggambar sebuah garis pada lembar kerja
<	Multiline button	Digunakan untuk menggambar beberapa garis sekaligus pada lembar kerja
	Rectangle button	Digunakan untuk menggambarkan kotak pada lembar kerja
0	Ellipse button	Digunakan menggambarkan bentuk elips pada lembar kerja
>	Are button	Digunakan untuk menggambarkan bentuk garis tak beraturan pada lembar kerja
X	Polygon button	Digunakan untuk menggambarkan garis polygon
2	Picture Button	Digunakan untuk meletakan gambar pada lembar kerja

3. Instrument Toolbar

Symbol	Nama	Fungsi
120	Multimeter button	Digunakan utnuk meletakkan multimeter pada lembar kerja
355	Function Generator button	Digunakan untuk meletakkan function generator pada lembar kerja
7 K	Wattmeter button Digunakan un lembar kerja	Digunakan untuk meletakkan wattmeter pada lembar kerja
***	Oscilloscope button	Digunakan untuk meletakkan Oscilloscope pada lembar kerja
****	Four Channel	Digunakan untuk meletakkan Four Channel

Bode Plotter button Digunakan untuk meletakkan bode plotter pada lembar kerja Frequency Counter Digunakan untuk meletakkan frequency counter pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan word generator pada lembar kerja Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan untuk meletakkan Agilent wutton Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generato		Oscilloscope button	Oscilloscope pada lembar kerja
Frequency Counter button Digunakan untuk meletakkan frequency counter pada lembar kerja Word Generator button Digunakan untuk meletakkan word generator pada lembar kerja Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Logic Converter button Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakkan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	- E	Bode Plotter button	Digunakan untuk meletakkan bode plotter
button counter pada lembar kerja Word Generator button Digunakan untuk meletakkan word generator pada lembar kerja Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Logic Converter button Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur			pada lembar kerja
Word Generator button Digunakan untuk meletakkan word generator pada lembar kerja Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja	IFET	Frequency Counter	Digunakan untuk meletakkan frequency
Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Logic Converter button Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	_	button	counter pada lembar kerja
Logic Analyzer button Digunakan untuk meletakkan logic analyzer pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Logic Converter button Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer button Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Button Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Button Digunakan untuk meletakan Agilent Function Generator button Digunakan untuk meletakkan Agilent Digunakan Untuk meletakkan Digu	(Interest	Word Generator button	Digunakan untuk meletakkan word generator
pada lembar kerja IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Distortion Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	_		•
IV-Analysis button Digunakan untuk melewatkan IV analyzer pada lembar kerja Logic Converter button Digunakan untuk melewatkan logic converter pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	=	Logic Analyzer button	Digunakan untuk meletakkan logic analyzer
Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion button Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	_		pada lembar kerja
Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion button Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Distrortion Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator button Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Multimeter pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Agilent Digunakan untuk meletakkan Digunakan untuk meletakkan Digunakan untuk meletakkan Agilent Digunakan untuk meletakkan		IV-Analysis button	Digunakan untuk melewatkan IV analyzer
pada lembar kerja Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion button Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur			pada lembar kerja
Distortion Analyzer Digunakan untuk meletakkan Distrortion button Analyzer pada lembar kerja Spectrum Analyzer Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur		Logic Converter button	Digunakan untuk melewatkan logic converter
Spectrum Analyzer Button Network Analyzer Button Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer Button Digunakan untuk meletakan Network Analyzer Button Agilent Function Generator button Generator button Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur			pada lembar kerja
Spectrum Analyzer Button Network Analyzer Button Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	100	Distortion Analyzer	Digunakan untuk meletakkan Distrortion
Button pada lembar kerja Network Analyzer Digunakan untuk meletakan Network Analyzer pada lembar kerja Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	9	button	Analyzer pada lembar kerja
Network Analyzer Button Agilent Function Generator button Agilent Multimeter button Agilent Oscilloscope button Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope button Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope button Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope button Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope button Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	THE REAL PROPERTY.	Spectrum Analyzer	Digunakan untuk meletakan Spectrum Analyzer
Button pada lembar kerja Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	1.00	Button	pada lembar kerja
Agilent Function Digunakan untuk meletakkan Agilent Function Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent button Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	982 1	Network Analyzer	Digunakan untuk meletakan Network Analyzer
Generator button Generator pada lembar kerja Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili Probe button Digunakan pointer mouse untuk mengukur	-00	Button	pada lembar kerja
Agilent Multimeter Digunakan untuk meletakkan Agilent button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent button Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili Probe button dengan pointer mouse untuk mengukur	555	Agilent Function	Digunakan untuk meletakkan Agilent Function
button Multimeter pada lembar kerja Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	AGA	Generator button	Generator pada lembar kerja
Agilent Oscilloscope Digunakan untuk meletakkan Agilent Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur		Agilent Multimeter	Digunakan untuk meletakkan Agilent
button Oscilloscope pada lembar kerja Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	:AG	button	Multimeter pada lembar kerja
Dynamic Measurement Digunakan sebagai probe yang di wakili dengan pointer mouse untuk mengukur	#AG	Agilent Oscilloscope	Digunakan untuk meletakkan Agilent
Probe button dengan pointer mouse untuk mengukur			
Probe button dengan pointer mouse untuk mengukur	1.49	Dynamic Measurement	Digunakan sebagai probe yang di wakili
tegangan dan frekuensi pada rangkaian.		Probe button	dengan pointer mouse untuk mengukur
			tegangan dan frekuensi pada rangkaian.

Membuat lembar kerja (Workspace)

Untuk membuat lembar kerja baru pada multisim dapat dilakukan dengan dua acara yaitu:

- o Ketika Multisim pertama kali dijalankan maka multisim akan langsung membuka lembar kerja yang baru.
- o Menggunakan tombol *New* yang terdapat pada tampilan *workspace* multisim.

Penggunaan Komponen

komponen elektronika yang dibutuhkan untuk melakukan simulalsi rangkaian elektronika telah disediakan pada *library* yang terdapat pad Multisim. Komponen yang disediakan oleh mulsitim terdapat dua jenis yaitu:

Fakultas Ilmu Komputer-Universitas Singaperbangsa Karawang

- Komponen yang bersifat virtual
 Komponen virtual yang disediakan oleh multisim ini mempunyai nilai yang dapat diatur sesuai dengan kebutuhan dan dianggap mempunyai nilai yang ideal.
- Komponen yang bersifar real
 Komponen real yang disediakan oleh mutisim ini mempunyai nilai yang tidak dapat diubah dan memiliki sifat praktis seperti yang dimiliki oleh komponen elektronika yang digunakan pada dunia nyata.

Komponen yang akan digunakan untuk membentuk rangkaian telah digabung kedalam satu grup. Grup komponen tersebut pada *component toolbar* seperti yang tertera pada tabel diatas. Cara penggunaan komponen pada mutisim dapat dilakukan dengan beberapa cara diantaranya:

- Buka folder View pada Menu bar kemudian klik component toolbar sampai dengan pada lembaran kerja multisim terdapat menu component toolbar atau tekan Ctrl + w pada keyboard.
- O Letakkan kursor ke *component toolbar* kemudian klik open kemudian pilih *Group open*. Setiap group terdiri dari beberapa komponen yang sejenis yang telah digabungkan. Dibawah ini merupakan tampilan dari *component toolbar*.

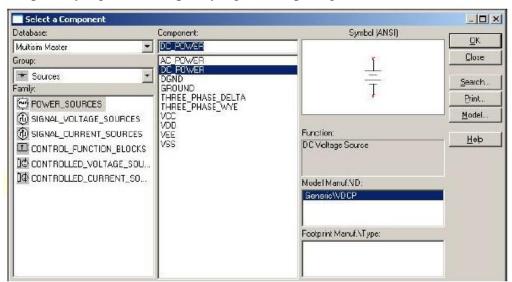

Meletakkan Komponen

Pada bagian ini akan dibahas mengenai bagaimana meletakkan komponen dengan menggunakan *Component toolbar*.

DC POWER

- 1. Klik *source button* pada *component toolbar*. Kemudian akan tampil *select a component* kemudian akan terlihat bahwa daftar komponen yang telah digabung menjadi satu.
- 2. Pilih group sources dengan family POWER_OURCES dan akan terlihat daftar komponen yang tersedia seperti yang terlihat pada gambar dibawah ini:

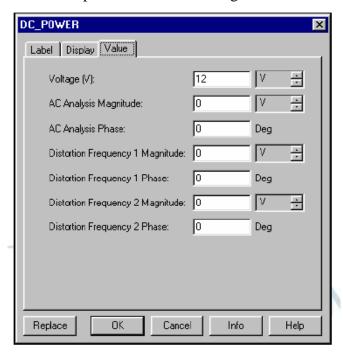

- 3. Pilih **DC POWER** dari daftar diatas kemudikan klik **OK**. Kursor akan membawa bagian tersbut untuk diletakaan pada lembar kerja.
- 4. Kemudian pindahkan komponen sumber tegangan ke tempat yang ingin diletakkan pada lembar kerja. Agar lebih tepat disarankan menggunakan batuan *page border*, *grid* dan *ruler bars* sebagai pemandu yang dapat diatur di **menu bar** pilih view kemudian klik *show grid*, *show border* dan *show ruler bars*.

Gambar dibawah ini merupakan gambar peletakkan komponen pada lembar kerja multisim:

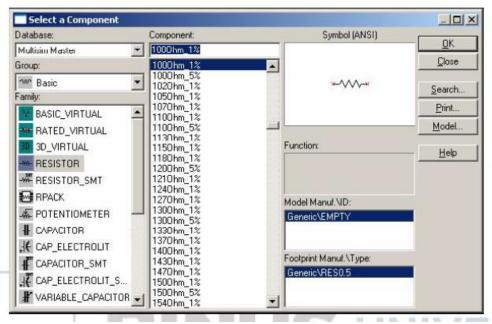
5. Untuk mengubah nilai komponen **DC POWER** dapat dilakukan dengan klkik ganda pada komponen tersebut sampai muncul kotak dialog.

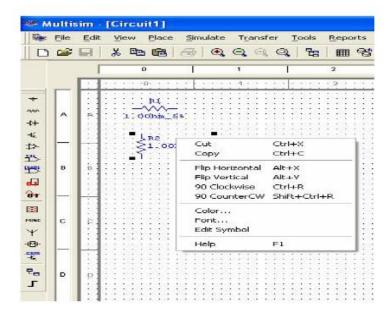
O Untuk menguah nilai **DC POWER** dapat dilaukan dengan mengubah nilai yang terdapat pada kotak *Voltage*(V) misalnya dari tegangan 12 V ingin diganti menjadi 5V. tetapi yang perlu diingat pergantian nilai tersebut hanya berlaku untuk komponen yang bersifat virtual.

RESISTOR

- 1. Untuk meletakkan komponen resistor dapat dilakukan dengan cara klik **Basic button** pada **component toolbar**. Kemudian pada tampilan pilih **Select a Component** yang akan menampilkan daftar grup komponen.
- 2. Pilih *Resistor family* yang akan menampilkan daftar nilai resistor yang tersedia pada *database multisim*.
- 3. Pilih nilai resistor yang diinginkan seperti yang tertera pada gambar dibawah ini:

- 4. Kemudian klik **OK** maka pada tampilan kerja multisim akan rerlihat gambar resistor yang akan mengikuti arah gerak kursor.
- 5. Letakkan resistor tersebut ke layar kerja multisim sesuai dengan tempat yang diinginkan seperti yang terlihat pada gambar dibawah ini:

- 6. Untuk mengubah arah letak posisi resistor dapat dilakukan dengan cara klik kanan pada resistor tersebut kemudian pilih menu 90 Counter CW seperti yang terlihat pada gambar diatas.
- 7. Untuk menghilangkan teks yang ada dapat dilakukan dengan cara klik gambar pada komponen resistor tersebut kemudian akan tampil kotak dialog seperti yang tertera pada gambar dibawah ini:

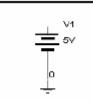
8. Kemudian hilangkan check box pada use schematic Global Setting. Maka akan terdapat untuk menampilkan *label, value, references ID dan attributes*. Apabila semua check box dihilangkan maka pada lembar kerja akan terlihat komponen resistor yang tidak mempunyai attribute apapun.

Wiring

Komponen yang telah diletakkan di lembar kerja multisim agar dapat bekerja harus dihubungkan menjadi satu. Semua komponen memiliki node yang dapat digunakan untuk menghubungkan semua komponen yang ada pada lembar kerja. Jadi wiring adalah cara menghubungkan node yang satu dengan node yang lain agar simulasi dapat dilakukan. Wiring dapat dilakukan dengan du acara yaitu:

1. Automatic wiring

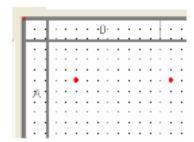
- Untuk memulai automatic wiring dapat dilakukan dengan cara klik pin node yang terdapat pada komponen. Kursor akan berganti menjadi tanda lingkaran hitam.
- Kemudian hubungkan pin node yang satu dengan yang lain sehingga wiring akan dilakukan secara otomatis dari komponen yang satu dengan komponen yang lain seperti yang terlihat pada gambar dibawah ini:

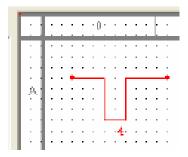
 Untuk menghapus wiring tersebut dapat dilakukan dengan dua cara yaitu klik wiring tersebut kemudian gunakan tombol delete atau dengan klik kanan pada wiring tersebut kemudian pilih menu delete.

2. Manual wiring

- O Untuk memulai manual dapat dilakukan dengan cara pilih menu Place pada menu bar kemudian pilih Junction atau tekan Ctrl + j pada keyboard sehingga akan muncul tanda lingkaran kecil sebagai tanda memulai wiring.
- Agar wiring dapat dilakukan dengan lebih mudah maka dapat menggunakan bantuan *grid* yang tersedia pada multisim.
- O Klik *junction* maka akan terlihat pada lembar kerja multisim terdapat tanda lingkaran kecil kemudian taruh ke lembar kerja. Klik sekali lagi *junction* kemudian taruh lingkaran kecil tersebut ketempat yang ingin dihubungkan seperti yang terlihat pada gambar dibawah ini:

 Setelah kedua *node* diletakan sekarang arahkan kursor ke salah satu node kemudian klik dan hubungkan dengan node yang lain seperti yang tertera pada gambar dibawah ini:

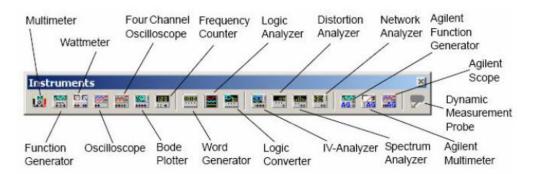
TEKS

Untuk menambahkan teks pada lembar kerja multisim dapat dilakukan dengan cara

- Pilih menu **Place** pada menu bar kemudian pilih **text** atau tekan *Ctrl+ t* pada keyboard.
 - 1. Klik rangkaian tempat kita ingin menaruh teks tersebut sampai muncul text box.
 - 2. Ketik tulisa yang diinginkan contohnya "LED MERAH"
 - 3. Setelah selesai menuliskan teks tersebut klik dimana saja pada lembarkerja untuk keluar dari text box.
- Untuk menghapus teks tersebut dapat dilakukan dengan klik kanan kemudian pilih **Delete**.
- Untuk mengubah warna teks dapat dilakukan dengan cara klik kanan kemudian pilih menu **Color**.
- Untuk mengedit teks dapat dilakukan dengan cara klik ganda teks tersebut sampai muncul teks dan ubah teks kemudian klik dimana saja pada lembar kerja multisim untuk keluar dari text box tersebut.

Penggunaan Alat Ukur

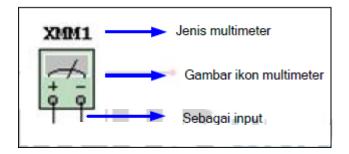
Multisim menyediakan berbagai jenis alat ukur virtual yang dapat digunakan untuk melalukan simulasi. Alat ukur yang disediakan di multisim menyerupai alat ukur yang asli. Alat ukur dapat dilihat di *View/Toolbars/Instrument Toolbar* pada menu bar. Dibawah ini merupakan gambar tampilan instrument toolbar pada multisim:

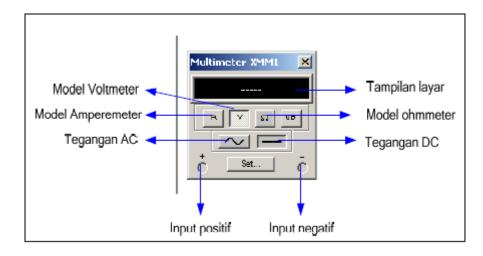
Di bawah ini akan membalas penggunaan beberapa jenis alat ukur yang sering digunakan seperti penggunaan multimeter dan osiloskop.

Multimeter

Gambar dibawah ini merupakan gambar dari sebuah virtual multimeter yang terdapat pada multisim.

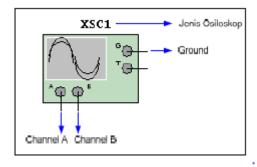

Ketika alat ukur tersebut di klik maka akan mempnyai tampilan seperti dibawah ini:

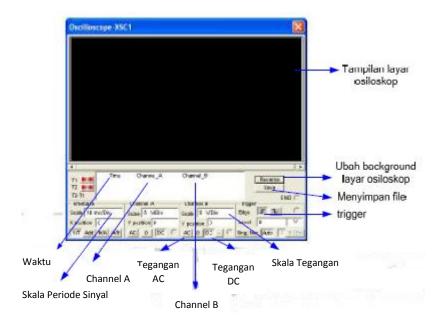

Osiloskop

Gambar dibawah ini merupakan alat ukur osiloskop virtual yang terdapat pada multisim:

Ketika alat ukur di klik maka akan terlihat tampilan seperti dibawah ini:

Untuk mendapatkan hasil output yang lebih baik maka disarankan untuk mengatur *Timebase* yang terdapat pada osiloskop seperti pengaturan periode, titik acuan sinyal serta melihat sinyal yang masuk pada channel A atau channel B. Gambar dibawah ini merupakan gambar *timebase* yang terdapat pada osiloskop di Multisim:

